

บทที่ 2

การศึกษาต่อเนื่องและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นรายละเอียดและความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องซึ่งผู้วิจัยขอเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้ คือ 1) ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง 2) ประเภทของการศึกษาต่อเนื่อง 3) ความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาต่อเนื่อง และ 4) สถาบันที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

1. ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) เป็นศัพท์วิชาการทางการศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ แม้จะเกี่ยวข้องกับศัพท์การศึกษาคำอื่น ๆ เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) และการพัฒนาบุคลากร (Staff Development) แต่การศึกษาต่อเนื่องก็มีความหมายเฉพาะของตัวเอง ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ เช่น

อุณา นพคุณ (2523:28) ให้คำจำกัดความไว้ว่า "การศึกษาต่อเนื่องหมายถึงกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับประชากรที่ได้รับการศึกษาแล้วระดับใดระดับหนึ่งและจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บุคคลนั้นสามารถศึกษาต่อเนื่องได้ตามแนวความคิดของการศึกษาตลอดชีวิต"

รัตนา พุ่มไพศาล (2528:5) ให้คำจำกัดความไว้ว่า "การศึกษาต่อเนื่องหมายถึงการศึกษาที่จัดให้สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่เดิม หรือต้องการศึกษาเพื่อให้ทันกับสังคมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม"

สำหรับความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ที่นำมาใช้กับสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ก็มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

National Commission on Libraries and Information Sciences (1974:2-3) ได้ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องโดยเน้นลักษณะสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องไว้ 5 ประการคือ

1. การศึกษาต่อเนื่องมีหลักการเช่นเดียวกับการศึกษาตลอดชีวิต ที่จะช่วยให้แต่ละบุคคลได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการที่เกิดขึ้น และช่วยป้องกันการล้าสมัย
2. เป็นการเพิ่มพูนความรู้จากการที่เคยได้รับการศึกษาของแต่ละคน
3. เป็นการเปิดโอกาสให้นำความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาวิชาชีพ
4. เป็นการยอมรับว่า แต่ละบุคคลต่างมีความรับผิดชอบในการที่จะพัฒนาตนเอง
5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ มีความจำเป็นต่อวิชาชีพ

Dale (1985:57) ได้สรุปคำจำกัดความไว้ดังนี้ การศึกษาต่อเนื่องหมายถึง การศึกษาทุกประเภทที่จัดขึ้นสำหรับผู้จบการศึกษาวิชาชีพแล้วในระดับใดระดับหนึ่ง อันเป็นการเพิ่มพูนความรู้ขั้นพื้นฐานที่ได้รับจากการศึกษาในชั้นเรียนและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาทักษะที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพตามความสนใจและความสามารถ

National Council on Quality Continuing Education for Information Library and Media Personnel (1980 : 1) ได้ให้คำจำกัดความของการศึกษาต่อเนื่องซึ่งสรุปได้ดังนี้ การศึกษาต่อเนื่องเป็นขบวนการศึกษาประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะของแต่ละบุคคลที่ได้รับการศึกษามาแล้วในระดับใดระดับหนึ่ง คำว่าการศึกษาต่อเนื่องเข้ามามีบทบาทในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ เนื่องจากได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมอันเป็นการทำให้แต่ละบุคคลได้ตระหนักและรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเอง

Stone (1986:489) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "การศึกษาต่อเนื่องหมายถึง กิจกรรมการศึกษาทุกประเภททั้งรูปแบบของการศึกษาที่เป็นทางการและรูปแบบของการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งแต่ละบุคคลจำเป็นต้องเข้าร่วมเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทัศนคติต่อวิชาชีพ อันจะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในงานที่ทำ ซึ่งจะส่งผลได้ 2 ทางคือ 1) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และ 2) พัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การศึกษาต่อเนื่องหมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นทั้งในรูปแบบของการศึกษาที่เป็นทางการ และรูปแบบของการศึกษาที่ไม่เป็นทางการสำหรับบุคคลที่ได้รับการศึกษาทางวิชาชีพแล้วในระดับใดระดับหนึ่ง อันจะเป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้ทันกับความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และสังคมที่เปลี่ยนแปลง

ไปจากเดิมรวมทั้งเป็นการเพิ่มทักษะทางด้านวิชาชีพแขนงต่าง ๆ ที่ตนปฏิบัติอยู่ ประโยชน์ที่ได้รับก็คือ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2. ประเภทของการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาต่อเนื่องแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ (Formal Continuing Education) และ 2) การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ (Informal Continuing Education)

1. การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ (Formal Continuing Education) เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษา โดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่แน่นอน ผู้ที่เข้ารับการศึกษานี้จะได้ปริญญาบัตร วุฒิบัตร หรือ ประกาศนียบัตร แต่การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการจะต้องใช้เวลาในการศึกษาต่อเนื่องมาก ซึ่งอาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อผู้เข้ารับการศึกษานี้ได้ดังเช่น ผลการวิจัยของ Konn และ Roberts (1984 : 278-279) พบว่า บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่า การเข้ารับการศึกษานี้แบบเป็นทางการจะมีปัญหาในเรื่องของเวลามาก

2. การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ (Informal Continuing Education) เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง หรืออาจเป็นการเข้ารับการฝึกอบรมในระหว่างการทำงาน (In-Service Training) ซึ่งระยะเวลาในการศึกษาจะสั้นกว่าแบบแรกและไม่จำเป็นต้องมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่แน่นอน กิจกรรมการศึกษาประเภทนี้ได้แก่ การอ่านวรรณกรรมทางวิชาชีพ การเขียนบทความ หนังสือและตำรา การทำวิจัย การประชุมทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การเข้ารับฟังการบรรยายพิเศษโดยผู้เชี่ยวชาญ และการเยี่ยมชมดูงานห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

การอ่านวรรณกรรมทางวิชาชีพ การอ่านวรรณกรรมจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ การอ่านวรรณกรรมจะช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้อ่านจะได้ทราบถึงเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และนอกจากนี้ยังเป็น การเพิ่มพูนความรู้ในสาขาวิชาชีพของตนและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง การอ่านจึงเป็นกิจกรรม การศึกษาที่จำเป็นต่อทุกวิชาชีพที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพให้ทันสมัยอยู่เสมอ (Jones 1978 : 40) ในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์การอ่านจึงจัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า

บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการอ่านอยู่ในระดับสูง ดังเช่นผลการวิจัยของ Stone (1969: 74-75) Konn และ Roberts (1984: 275) อนงค์ วรคุณพิเศษ (2527: 61) และภาวดี รัตนอุดม (2527: 68) พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ได้อ่านวรรณกรรมทางวิชาชีพซึ่งต่อมาผลการวิจัยของสมใจ อิศวประเสริฐดี (2528: 200) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (87.7%) ได้อ่านวรรณกรรมในรอบปีที่ผ่านมา แต่จากผลการวิจัยของ Jones (1978: 43) พบว่า บรรณารักษ์ให้ความสนใจต่อการอ่านน้อย โดยได้สำรวจการอ่านในรอบปีที่ผ่านมาพบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน 33 เปอร์เซนต์และบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 26 เปอร์เซนต์ ไม่ได้อ่านวรรณกรรมทางวิชาชีพเลย

การเขียนบทความ หนังสือและตำรา บทความ หนังสือ และตำรา ถือเป็นผลงานทางวิชาการของวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ ผลงานที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ รวมทั้งในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพ ได้เพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ให้กับตนเอง รวมถึงเป็นประโยชน์ในการเลื่อนระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น แต่จากการศึกษาถึงผลการวิจัยที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าบรรณารักษ์ยังมีประสบการณ์ต่อกิจการณีนี้อยู่ในระดับต่ำ ดังเช่นผลการวิจัยของ Stones (1969: 77) และของ Jones (1978: 48) พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ยังมีประสบการณ์ต่อกิจการณีนี้อยู่ในอันดับต่ำ และต่อมา พิมพรรณ รังสิกรรพุม (2526: 57) ภาวดี รัตนอุดม (2527: 68) และอนงค์ วรคุณพิเศษ (2527: 61) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดในประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัยทั้ง 3 คนปรากฏผลดังนี้ จากผลการวิจัยของพิมพรรณ รังสิกรรพุม พบว่าบรรณารักษ์มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องประเภทนี้อยู่ในอันดับต่ำ ส่วนผลการวิจัยของภาวดี รัตนอุดม และอนงค์ วรคุณพิเศษ พบว่ามีบรรณารักษ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เคยทำกิจกรรมนี้ กล่าวคือ มีเพียง 9.43 เปอร์เซนต์ และ 9.17 เปอร์เซนต์ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยทั้ง 3 คน ได้มีผลสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวไว้ข้างต้น

การทำวิจัยหรือร่วมทำวิจัย การวิจัยเป็นการศึกษาเพื่อมุ่งหาความรู้เพิ่มขึ้น เป็นการศึกษาอย่างมีระบบ และความรู้ที่ค้นพบนั้นจะนำมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน หรือ ยืนยันการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ดำเนินอยู่หรือเพิ่มเสริมหลักการต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ขึ้น เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาความจริงด้วยวิธีการคิดอย่างมีวิเคราะห์วิจารณ์ จึงจัดได้ว่าการวิจัยเป็นงานหนึ่งที่มี

ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของห้องสมุด เพราะการวิจัยจะช่วยบรรณารักษ์ในการแก้ปัญหาช่วยในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานและการบริหารงาน แต่เท่าที่ผ่านมามีบรรณารักษ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทำการวิจัย เช่นจากการวิจัยของ Stones (1969: 178) และ Jones (1978: 43) พบว่าบรรณารักษ์ยังมีการทำวิจัยอยู่ในอันดับต่ำ ซึ่งผลการวิจัยของไทยก็มีผลสอดคล้องกัน คือจากผลการวิจัยของภารตี รัตนอุดม (2527: 68) พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำวิจัยหรือร่วมทำวิจัยเลย ส่วนการวิจัยของอนงค์ วารคุณพิเศษ (2527: 61) และชวนพิศ พรรัมย์ (2528: 49) ก็พบว่ามีบรรณารักษ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เคยทำวิจัยหรือร่วมทำวิจัย (4.59% และ 4.91% ตามลำดับ)

การประชุมทางวิชาการ (Conference) เป็นการประชุมเพื่อแนะนำหรือสอนผู้บรรยายในการประชุมทางวิชาการได้เตรียมมาเสนอความรู้ใหม่ ๆ และก่อนเข้าร่วมประชุมทุกคนควรมีความรู้ล่วงหน้าอยู่บ้างแล้ว โดยการอ่านหนังสือ หรือบทความที่แจกจ่ายล่วงหน้าหรือจากประสบการณ์เดิม ตัวอย่างของการประชุมทางวิชาการ เช่น การประชุมสามัญประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ซึ่งจากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการประชุม สำหรับตัวอย่างการประชุมในต่างประเทศ คือ การประชุมบรรณารักษ์แห่งเอเชียอาคเนย์ (Congress of Southeast Asian Librarians-CONSAL) การประชุมสามัญประจำปีของสหพันธ์สากลแห่งสมาคมห้องสมุด และสถาบัน (International Federation of Library Associations and Institutions หรือ IFLA) เป็นต้น

การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการศึกษาที่ให้ความรู้ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป ทั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการประชุมได้รับรู้เรื่องราวถูกต้องจากผู้ชำนาญพิเศษ จากการวิจัยของ Stone (1969: 73) พบว่าบรรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในอันดับสูง โดยให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมที่ได้รับความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสมบูรณ์ในตัวเองสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ในทันที ซึ่งต่อมาผลการวิจัยของ Neal (1980: 130) พบว่าความต้องการของบรรณารักษ์ที่จะเข้าร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเช่นกัน

การสัมมนา (Seminar) เป็นวิธีการเพิ่มพูนความรู้ โดยที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ เพื่อการแก้ปัญหาร่วมกัน โดยการนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในปัจจุบันการสัมมนาเป็นวิธีการศึกษาประเภทหนึ่งที่นิยมใช้

กันมากรวมทั้งในสาขาวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ก็ได้ใช้วิธีการสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้เช่นกัน จะเห็นได้จากผลการวิจัยของภารดี รัตนอุดม (2527 : 68) ที่พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (73.58%) เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมสัมมนา

การเข้ารับฟังบรรยายพิเศษโดยผู้ชำนาญการ ผู้ที่บรรยายจะมีความรู้ความชำนาญในด้านนั้น ๆ และเรื่องที่บรรยายจะเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการสนใจ ผู้เข้ารับฟังการบรรยายนอกจากจะได้รับความรู้ใหม่ ๆ แล้วยังจะได้ทราบถึงความเจริญ และความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน

การศึกษาดูงานและสังเกตวิธีการทำงาน เป็นกรรมวิธีหนึ่งในการศึกษาต่อเนื่องที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงานและตัวบุคคลควบคู่กันไป กล่าวคือทำให้หน่วยงานมีบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับงาน ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขณะเดียวกันก็จะทำให้บุคลากรเกิดขวัญและกำลังใจ เนื่องจากตนได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่จะใช้ปรับปรุงความสามารถในการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ตนได้มีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานต่อไป จากการวิจัยของ Konn และ Roberts (1984:278) พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมการศึกษาประเภทนี้มีประโยชน์มาก และจะทำให้ได้รับความคิดใหม่ ๆ

3. ความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องและความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์และบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาต่อเนื่องนับว่ามีความสำคัญต่อทุกวิชาชีพ เนื่องจากปริมาณความรู้และข่าวสารได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง บุคคลที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพต่าง ๆ จำต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาชีพของตนเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้ทันต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่ง Houle (1981:4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องไว้ดังนี้

ความรู้ที่รับในชั้นเรียนนั้น ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานเมื่อเทียบกับความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมายและในการปฏิบัติงานจริง บางครั้งยังขาดความรู้ และทักษะในแขนงวิชาที่ตนปฏิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ประกอบกับภาวะการ

แข่งขันได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้บุคคลในวิชาชีพต่าง ๆ ไม่สามารถหยุดนิ่งได้ จึงจำเป็นต้องแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน

นอกจากนี้ Houle (1981: 5-6) ยังได้สรุปถึงความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาต่อเนื่องไว้อีกว่า "การที่บุคคลพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและมีการศึกษาต่อเนื่องอยู่เสมอ จะทำให้บุคคลนั้นเป็นคนทันสมัย และถ้าบุคคลใดไม่มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ก็จะกลายเป็นคนล้าสมัยไป เพราะความรู้และทักษะที่ได้รับในชั้นเรียนจะใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียง 2-3 ปี เท่านั้น"

ในทุกวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาต่อเนื่องอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะการศึกษาจะเป็นการปรับปรุงคุณวุฒิ และประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ให้เหมาะสมกับวิทยาการสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งวิชัย วงษ์ใหญ่ (2519 : 11) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาจะต้องมีอยู่ตลอดชีวิต ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในสถานศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ ไม่เป็นการเพียงพอและไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

จากความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องดังกล่าวในปัจจุบันได้มีหน่วยงานต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่อง และได้ให้ความสนับสนุนแก่บุคลากรในหน่วยงานเข้ารับการศึกษานอกระบบ เพื่อที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้เพิ่มพูนความรู้ และทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ความจำเป็นในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์

วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์จัดเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professionalism) วิชาชีพหนึ่ง ดังนั้นบุคคลในวิชาชีพจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ เพื่อที่จะรักษาให้วิชาชีพนี้คงอยู่ต่อไป ในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ ทั้งรูปแบบของการให้บริการ การบันทึกข้อมูล รวมถึงความต้องการในการใช้ข้อมูลจากห้องสมุด อันเป็นเหตุให้ความรู้ขั้นพื้นฐานที่มีการศึกษาไม่เพียงพอ บรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อจะได้พัฒนาความรู้ และทักษะให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่น Stone (1980:164) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่บรรณารักษ์จะต้องได้รับการศึกษาต่อเนื่องไว้ดังนี้

1. จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของอุปกรณ์ในการบันทึกข้อมูลขบวนการต่าง ๆ ในการทำงาน ตลอดจนการคัดเลือกข่าวสาร อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน

เศรษฐกิจ สังคม การทหาร ทำให้ข่าวสารเพิ่มมากขึ้นในทุกสาขาวิชา และผู้ใช้บริการก็ต้องการใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

2. จากความเจริญอย่างรวดเร็วของระบบคอมพิวเตอร์ วัสดุย่อส่วน และเทคโนโลยีการสื่อสาร อันเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบการให้บริการของห้องสมุดและศูนย์เอกสาร

3. จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความรู้และทักษะของแต่ละบุคคลล้าสมัยในด้านเทคโนโลยีไปด้วย เพราะความรู้และทักษะที่มีอยู่จะใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพียง 2-3 ปีเท่านั้น ดังนั้นบรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และจะต้องเป็นการศึกษาที่ไม่มีที่สิ้นสุด

จากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว บรรณารักษ์จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่อง เพราะบรรณารักษ์จำเป็นต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองในฐานะที่บรรณารักษ์เป็นสื่อกลางระหว่างวัสดุ - ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีในห้องสมุดและผู้ใช้บริการ ประสิทธิภาพของการบริการห้องสมุดจึงขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และไหวพริบของบรรณารักษ์ แต่การบริการของห้องสมุดจะมีประสิทธิภาพไม่ได้ หากบรรณารักษ์ไม่ได้พัฒนาความรู้ ประสบการณ์ ทักษะของตนเอง (นฤมล ปราชญ์โยธิน 2519:48)

การศึกษาต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งที่บรรณารักษ์หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้ (Stone 1978:245)

1. ทำให้เป็นบุคคลที่ทันสมัย เข้าใจถึงความรู้และทักษะใหม่ ๆ ทั้งในวิชาชีพของตนเองและสาขาวิชาอื่น ที่เกี่ยวข้อง

2. เป็นการพัฒนาความรู้ขั้นพื้นฐาน

3. เป็นการฟื้นฟูความรู้พื้นฐานในด้านต่าง ๆ ที่เคยได้ศึกษา

4. เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้เปลี่ยนแปลงสายงาน และอาจได้รับตำแหน่งใหม่

ในส่วนความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่มีต่อการศึกษาต่อเนื่องนั้น จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า บรรณารักษ์ส่วนมากเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่อง เช่น กลุ่มอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เห็นว่า การศึกษาต่อเนื่องมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ (พิมพ์พรรณ รังสิกรรพุม 2526:ง) ส่วนกลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การศึกษาต่อเนื่อง

มีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพและวิชาการ (ภารดี รัตนอุดม 2526:ง) ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่ม สอดคล้องกับกลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ บรรณารักษ์เห็นว่าการศึกษาต่อเนื่องมีความจำเป็นต่อวิชาชีพ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้บรรณารักษ์ได้เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ให้ทันกับความก้าวหน้าในวิชาชีพและช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อนงค์ วรคุณพิเศษ, 2527:91)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้มีผู้วิจัยไว้ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ในด้านความคิดเห็นและทัศนคติของบรรณารักษ์ที่มีต่อการศึกษาต่อเนื่อง Neal (1980:130) ได้ศึกษาถึงทัศนคติและประสบการณ์ในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดที่ City University of New York โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของบรรณารักษ์ต่อการศึกษาต่อเนื่องในเนื้อหาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และเนื้อหาวิชาเฉพาะ และรูปแบบของกิจกรรมที่ต้องการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งผลปรากฏดังนี้คือ บรรณารักษ์ชอบการพบปะสังสรรค์กับบรรณารักษ์คนอื่น ๆ ในการประชุมหรือสัมมนา และต้องการศึกษาด้วยตนเองมากกว่าที่จะเข้ารับการศึกษานอกระบบเป็นทางการ และตัวแปรด้าน เพศ ความมั่นคงในการทำงาน รูปแบบของวิทยาลัย และคุณวุฒิการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบรรณารักษ์ที่มีต่อการศึกษาต่อเนื่อง แต่ตัวแปรในด้านระยะเวลาของการทำงาน อายุ จะมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับเนื้อหาวิชาที่บรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่อง เพราะบรรณารักษ์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และจบการศึกษายังไม่เกิน 5 ปี ต้องการศึกษานอกระบบมากกว่าเนื้อหาวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ และต่อมา Konn และ Roberts (1984:278-279) ก็ได้ศึกษาถึงทัศนคติที่มีต่อการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าทัศนคติจะแตกต่างกันตามระดับความรับผิดชอบของบรรณารักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับต่ำ (Junior) ระดับกลาง (Middle) และระดับสูง (Senior) แต่โดยส่วนรวมแล้วบรรณารักษ์ก็มีทัศนคติต่อการศึกษาต่อเนื่องในด้านบวก

2. ประสบการณ์ในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ จากการศึกษาของ Stone (1969:73) พบว่าบรรณารักษ์เคยเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการและการอ่านวรรณกรรมทาง

วิชาชีพอยู่ในระดับสูง และจากการวิจัยของสมใจ อัครประเสริฐดี (2528: 200) ที่ได้ศึกษาถึงความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสอดคล้องกับของ Stone คือพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (87.7%) ได้อ่านวารสารในรอบปีที่ผ่านมา แต่จากผลการวิจัยของ Jones (1978: 43) ได้มีข้อแตกต่างออกไปคือ พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษสนใจที่จะอ่านวารสารทางวิชาชีพน้อย และจากการวิจัยของ Neal (1980: 130) ก็พบว่า การอ่านวรรณกรรมทางวิชาชีพบรรณารักษ์ได้ให้ความสนใจน้อยลง ส่วนกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีประสบการณ์น้อย จากการวิจัยของ Stone (1969: 78) ปรากฏว่า การเขียนหนังสือ บทความหรือตำราทางวิชาชีพและการทำวิจัย บรรณารักษ์ยังมีประสบการณ์น้อย และจากการวิจัยของ Jones (1978: 43) บรรณารักษ์ก็ได้มีประสบการณ์ในการเสนอบทความในการประชุมทางวิชาการ และการเขียนผลงานทางวิชาการอยู่ในอันดับต่ำ และนอกจากนี้ผลงานวิจัยของชวนพิศ พรรัมย์ (2528: ง) ก็สอดคล้องกับผลงานทั้ง 2 คน ที่ผ่านมาคือ พบว่าจำนวนบรรณารักษ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ผลิตผลงานทางวิชาการยังมีน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยผลิต และบรรณารักษ์ที่มีการผลิตผลงานทางวิชาการมักจะทำปฏิบัติงานในกรุงเทพมหานคร และส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหาร

3. สาเหตุสูงใจและอุปสรรคในการเข้ารับการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ จากการวิจัยของ Stone (1969: 94) พบว่าสาเหตุที่ทำให้บรรณารักษ์เข้ารับการศึกษาต่อเนื่องคือ ต้องการปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มพูนความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน ส่วนอุปสรรคได้แก่ กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องไม่ได้เสนอความรู้ใหม่ ๆ สถานที่จัดกิจกรรมไม่สะดวก ช่วงเวลาการจัดกิจกรรมไม่สะดวกที่จะเข้าร่วม และไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งต่อมาผลการค้นพบของ Jones (1978: 43) และ Neal (1980: 131) ก็ยังไม่มีข้อแตกต่างจากของ Stone ซึ่งนอกจากการไม่มีเวลาเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาต่อเนื่องแล้ว ค่าใช้จ่ายสูงก็เป็นอุปสรรคอีกข้อหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรม

4. ในเรื่องของรูปแบบและกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่บรรณารักษ์ต้องการ ผลการวิจัยของ Stone (1969: 167) พบว่าบรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่องทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ต้องการศึกษาต่อแบบเป็นทางการมากกว่า แต่จากผลการวิจัยของ Jones (1978: 43) และของ Neal (1980: 130) แตกต่างจากของ Stone คือ พบว่า

บรรณารักษ์ต้องการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่องที่ไม่เป็นทางการมากกว่า และกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่ต้องการคือ ต้องการพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลในวิชาชีพเดียวกัน ซึ่งจากการวิจัยของ Konn และ Roberts (1984: 273) ก็มีผลสอดคล้องกับของ Jones และ Neal คือ บรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่องในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมากกว่า และกิจกรรมที่ต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในระดับต่ำ คือ การเยี่ยมชมห้องสมุด ส่วนกลุ่มที่มีความรับผิดชอบระดับสูงต้องการอ่านวรรณกรรมทางวิชาชีพ

5. เนื้อหาวิชาที่บรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่อง จากผลการวิจัยของ Neal (1980: 130) พบว่าบรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่องทั้งเนื้อหาทางบรรณารักษศาสตร์และเนื้อหาที่เป็นวิชาเฉพาะ ทั้งนี้อายุและระยะเวลาของการทำงานของบรรณารักษ์มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับเนื้อหาวิชาที่ต้องการศึกษาต่อเนื่อง เนื้อหาวิชาที่บรรณารักษ์ให้ความสำคัญอยู่ในอันดับมากคือ ระบบอัตโนมัติในห้องสมุด วัสดุไม่ตีพิมพ์ การวิเคราะห์และการออกแบบระบบ และการจัดฐานข้อมูล

6. แผนพัฒนาบุคลากรและการศึกษาต่อเนื่องของห้องสมุดมหาวิทยาลัย Breiting, Dorey และ Sockbeson (1976: 309) ได้สำรวจถึงแผนการพัฒนาบุคลากรรวมทั้งการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในรัฐ Northeastern สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนความคิดเห็นของบรรณารักษ์เห็นว่า แผนการพัฒนาบุคลากรยังเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ผู้บริหารยังให้การสนับสนุนเพื่อการทำวิจัยอยู่ในระดับน้อย ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ การอนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องยังมีข้อจำกัด และการจัดฝึกอบรมภายในห้องสมุดยังถูกละเลยจากผู้บริหาร ส่วนในกลุ่มผู้บริหารให้ความเห็นว่าต้องการพัฒนาบุคลากรแต่ก็ยังมีอุปสรรคที่สำคัญคือ การขาดแคลนงบประมาณ

7. การศึกษาต่อเนื่องที่เป็นตัวแปรสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่ง Hegg (1985: 61) ได้ศึกษาจากบรรณารักษ์ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำมาใช้ในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้บริหาร และแม้ว่าการศึกษาต่อเนื่องไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้บริหารก็สามารถใช้การศึกษาต่อเนื่องเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงการทำงานของบรรณารักษ์เพื่อให้ตรงกับความต้องการ และใช้เป็นเกณฑ์ในการวางนโยบายเพื่อการวางแผนพัฒนาบุคลากร

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาจะทำให้ได้ทราบถึง ความคิดเห็น ทัศนคติ ความต้องการ เนื้อหาวิชา เหตุจูงใจ และอุปสรรคในการเข้ารับการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยตลอดทั้งตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการศึกษาต่อเนื่อง และจากผลการวิจัยดังกล่าวปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ารับการศึกษาต่อเนื่องอย่างมากประการหนึ่งก็คือ การไม่มีเวลา และ เรื่องของค่าใช้จ่าย ซึ่ง Dale (1985:61) และ Dohmen (1985:49) ได้เสนอการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ในระบบทางไกลเพื่อลดอุปสรรคดังกล่าว เพราะการศึกษาระบบทางไกล (Distance Learning) ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกแห่ง ทุกเวลา ตามความสะดวกของผู้เรียน

จากความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องที่มีต่อวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ดังกล่าว ได้ทำให้ สหพันธ์สากลแห่งสมาคมห้องสมุดและสถาบัน ได้ตระหนักถึงบทบาทที่จะสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ให้กว้างขวาง จึงได้ร่วมกับสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association) จัดการประชุมระดับโลกเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ภายใต้หัวข้อ "Continuing Education: Issues and Challenges" จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13-16 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1985 ณ Marine Valley Community College ประเทศสหรัฐอเมริกา (Continuing Education: Issues and Challenges 1985:1) และผลจากการประชุมดังกล่าว IFLA ก็ได้จัดตั้ง IFLA Continuing Professional Education Round Table ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของแผนกการจัดการศึกษาและฝึกอบรม และได้จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก โดยได้จัดประชุมครั้งแรกที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1986 ภายใต้หัวข้อ "Motivation: The Illusive Link in Continuing Education" และการประชุมครั้งที่ 2 ได้จัดให้มีขึ้นที่สหราชอาณาจักร (United Kingdom) เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม ค.ศ. 1987 ภายใต้หัวข้อ "Distance Learning: State of the Art and Potential for the 21st Century" (CPE News Letter 1987:1-2) และนอกจากการจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้ว ก็ยังได้มีการจัดพิมพ์ข่าวสาร คือ CPE News Letter เพื่อเป็นการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องอีกด้วย

4. สถาบันที่ให้การศึกษาคือเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย

ในส่วนของสถาบันที่จัดการศึกษาคือเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ ในที่นี้จะเน้นเฉพาะสถาบันที่จัดการศึกษาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเท่านั้น ซึ่งได้มีสถาบันต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการศึกษาคือเนื่องสำหรับบรรณารักษ์เช่น สถาบันการศึกษา สมาคม/ชมรมวิชาชีพ หน่วยงานของรัฐรวมถึงหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งห้องสมุดของแต่ละสถาบันการศึกษา ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. สถาบันที่จัดการศึกษาคือเนื่องอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันมีอยู่ 4 แห่ง คือ

ก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ เปิดสอนในระดับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต รับผิดชอบการจัดการศึกษาปริญญาบัณฑิตทางบรรณารักษศาสตร์ หรือปริญญาบัณฑิตในสาขาวิชาอื่น และในปีการศึกษา 2531 นี้ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์จะเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งมีวิชาเฉพาะด้าน 2 สาขา คือ สาขาการจัดการห้องสมุด และสาขาระบบห้องสมุดอัตโนมัติและสารนิเทศศาสตร์

ข. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร เปิดสอนในระดับปริญญามหาบัณฑิตทางบรรณารักษศาสตร์ 2 หลักสูตร คือ การศึกษามหาบัณฑิต(บรรณารักษศาสตร์) และศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)

ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ระเบียบและข้อกำหนดเช่นเดียวกับวิทยาเขตประสานมิตร แต่เปิดสอนเฉพาะหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต เน้นหนักห้องสมุดโรงเรียน และบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในชนบท

ง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เริ่มเปิดสอนระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2529 รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตโดยไม่จำกัดสาขา

2. สถาบันที่จัดการศึกษาคือเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ ในการศึกษาคือเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ ได้มีสถาบันต่าง ๆ ร่วมมือกันจัดตั้งในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง สถาบันที่จัดการศึกษามีทั้ง สถาบันการศึกษา สมาคม/ชมรมในวิชาชีพ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแต่ละแห่งซึ่งในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (2526-2530) ได้มีการจัดกิจกรรมการศึกษาคือเนื่องไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
พ.ศ. 2522-ปัจจุบัน	คณะกรรมการพัฒนา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย	การสัมมนาความร่วมมือระหว่าง ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 1 : 16-19 พ.ค. 22 เรื่อง ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 2 : 4-6 พ.ย. 25 เรื่อง ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา กับการพัฒนาการเรียนการสอน ครั้งที่ 3 : 22-25 พ.ย. 26 เรื่อง การพัฒนาระบบห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 4 : 24-26 เม.ย. 28 เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อ พัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 5 : 28-30 ต.ค. 29 เรื่องห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาในศวรรษหน้า	มศว. บางแสน สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาคารสัมมนา มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง	สัมมนา " " " " " " "

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เต็มเวลาทางการศึกษาที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
18-29 เม.ย. 26	สำนักวิจัยและบริการคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง	การอบรมคอมพิวเตอร์เพื่องานห้องสมุดระบบห้องสมุดและสมาคมห้องสมุดให้วันไทย ร่วมกับห้องสมุด เอ.ยู.เอ.	สำนักวิจัยและบริการคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง	อบรมเชิงปฏิบัติการ
25 เม.ย. 26	สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ร่วมกับห้องสมุด เอ.ยู.เอ.	ระบบห้องสมุดและสมาคมห้องสมุดให้วันไทย ร่วมกับห้องสมุด เอ.ยู.เอ.	ห้องประชุม เอ.ยู.เอ.	บรรยายพิเศษ
9-26 พ.ค. 26	ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์	คณะอักษรศาสตร์	ฝึกอบรม
8-11 ส.ค. 26	ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	การวางแผนพัฒนางานวัฒนธรรมของห้องสมุดและศูนย์วัฒนธรรม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	สัมมนา
19 ส.ค. 26	ชมรมห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	การศึกษาและห้องสมุดของประเทศ	หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	บรรยายพิเศษ
7-9 ก.ย. 26	สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ความร่วมมือในโครงการศูนย์สนเทศทาง การเกษตรแห่งชาติ	สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อบรมเชิงปฏิบัติการ
ต.ค.-ธ.ค. 26 (40 ชม.)	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	การค้าเป็นงานศูนย์เอกสาร/ศูนย์สารนิเทศ	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	ฝึกอบรม

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
16 ธ.ค. 26	ชมรมห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา	UNISIST	ห้องประชุม 300 สถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.	บรรยายพิเศษ
17-20 ม.ค. 27	หอสมุดแห่งชาติ	โครงการบรรณานุกรมแห่งชาติ	หอสมุดแห่งชาติ	ฝึกอบรม
20-23 มี.ค. 27	สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ร่วมกับ สำนัก หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ก้าวแรกของกาไรโมโครคอมพิวเตอร์ใน งานห้องสมุด	ห้องประชุมชั้น 2 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	สัมมนา
12-14 เม.ย. 27	สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย รามคำแหง	แนวทางในการพัฒนาหอสมุดกลาง	สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหง	สัมมนา
8 มี.ย. 27	สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ไทย ร่วมกับ บริติช เคาน์ซิล	Library Automation : Recent British Development and Practical Aspects Implementation	ห้องประชุมบริติช เคาน์ซิล	บรรยายพิเศษ
19-23 มี.ย. 27	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	การถ่ายทำเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	ฝ่ายบริการสื่อการศึกษาสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อบรมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นที่ทางการที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
29 มี.ย. 27	ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การลงรายการวารสารในแบบบันทึกข้อมูล (Worksheet) ของโครงการจัดทำรายชื่อวารสารในประเทศไทย ช่วยคอมพิวเตอร์ และการใช้ระบบโปรแกรม CDS/ISIS	อาคารวิทย์พัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อบรมเชิงปฏิบัติการ
2-3 ส.ค. 27	"	การลงรายการวารสารในแบบบันทึกข้อมูลของโปรแกรม CDS/ISIS	สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อบรมเชิงปฏิบัติการ
21 ส.ค. 27	ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา	บรรณารักษ์ตามทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุด และ การวิเคราะห์งานเทคนิค สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ห้องประชุมชั้น 3 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	บรรยายพิเศษ
17ก.ย.-16พ.ย. 27	คณะกรรมการระบบสารนิเทศวิทยาศาสตร์สากล ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาและวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ ร่วมด้วย สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การจำกัดเก็บ การค้น และเผยแพร่สารนิเทศ (National Workshop on Computer Applications in Information Storage, Retrieval and Dissemination)	สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อบรมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
1-2 พ.ย. 2527	ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหา- วิทยาลัยขอนแก่น	การปรับปรุงหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ใน ระดับปริญญาตรีให้สอดคล้องกับความเป็น แปลงของตลาดแรงงาน ซึ่งสืบเนื่องมาจาก วิวัฒนาการทางเทคโนโลยี	คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	สัมมนา
9 พ.ย. 27	ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา	การบริหารความขัดแย้งในองค์กร	ห้องประชุมสำนักบรรณสารการพัฒนา	บรรยายพิเศษ
18-22 มี.ค. 28	ทววงมหาวิทยาลัยร่วมกับ กองห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR II)	หลักเกณฑ์การทำรายการเองไกลอเมริกา ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR II)	ห้องประชุมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล	อบรมเชิงปฏิบัติการ
6-7 พ.ย. 28	สำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัย รามคำแหง	การจัดกิจกรรมห้องสมุด	สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย รามคำแหง	สัมมนา
2529-ปัจจุบัน	สถาบันวิทยบริการร่วมกับ สถาบันวิทยบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	โปรแกรม Mini Micro CDS/ISIS	สถาบันบริการคอมพิวเตอร์จุฬา- ลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อบรมเชิงปฏิบัติการ
14-15 ก.พ. 29	ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม	แนวโน้มของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม	สัมมนา

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
8-9 ก.ย. 29	สำนักงานคณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ ร่วมด้วยองค์การ การศึกษาและวัฒนธรรม แห่ง สหประชาชาติ	นโยบายสารนิเทศแห่งชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ผังแอตแลนติก	ห้องประชุมสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	สัมมนา
15 ต.ค. 29	ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา	เทคโนโลยีสารนิเทศ 2 ผังแอตแลนติก	สถาบันวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย	บรรยายพิเศษ
15-17 ต.ค. 29	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	หลักการรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2	สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัย ขอนแก่น	อบรมเชิงปฏิบัติการ
20-21 ต.ค. 29	ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	แนวโน้มการผลิตบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์	ห้องประชุม 202 ตึกอักษรศาสตร์ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	สัมมนา
4 พ.ย. 29	สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ร่วมด้วยสำนักกลาง ข่าวสารอเมริกัน และหอสมุด แห่งชาติ	ทิศทางใหม่ในการจัดการกับสารนิเทศ	ห้องออกไมล์หอสมุดแห่งชาติ	อบรมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นที่ทางการที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
17-21 พ.ย. 29	ศูนย์บริการเอกสารการวิจัย แห่งประเทศไทย กรมวิทยาศาสตร์ สหพันธ์การเอกสารนานาชาติ องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม- แห่งประเทศไทย องค์การพัฒนาอุตสาหกรรม- แห่งประเทศไทย	ภาษาและการสื่อสาร:อุปสรรคในการถ่าย- ทอดสารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และภาพถ่ายทอกลสารนิเทศทางเทค- โนโลยีสู่วงการอุตสาหกรรม	โรงแรมแอมบาสซาเตอร์ กรุงเทพฯ	อบรมเชิงปฏิบัติการ
20-21 พ.ย. 29	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันนิติพิพัฒน์บริหารศาสตร์ และแหล่งสารสนเทศ	สารนิเทศทางสังคมศาสตร์ : ความต้องการ และแหล่งสารสนเทศ	ห้องประชุมจรัส บุญมาก	สัมมนา
24-26 พ.ย. 29	สถาบันวิทยบริการจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยร่วมด้วย สำนัก งานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	มาตรฐานการลงรายการที่อ่านได้โดยไมโครคอม พิวเตอร์ สำหรับหนังสือพิมพ์ต่อเนื่อง และ โสตทัศนวัสดุ	ห้องประชุมสถาบันวิทยบริการ	ประชุมทางวิชาการ
13 มี.ค. 30	สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ร่วมด้วยสมาคม ห้องสมุดแห่งประเทศไทย	OCLC และปัญหาการทำบัตรรายการหนังสือ ภาษาไทย	ห้องประชุมชั้น 4 อาคารอเนก ประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	บรรยายพิเศษ

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
20 มี.ค. 30	มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช	Integrated Library System	ห้องประชุมอาคารสัมมนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	บรรยายพิเศษ
30 มี.ค. 30	หอสมุดแห่งชาติ และสมาคม ห้องสมุดแห่งประเทศไทย	ผลการประชุม CONSAL VII ที่กรุงเทพมหานคร	ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ	บรรยายพิเศษ
4 เม.ย.-3 พ.ค.30	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	เทคนิคการบริการสารสนเทศในห้องสมุด	สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบัน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	ฝึกอบรม
8 พ.ค.-30 ก.ค.30	สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย	Information Technology and Computerized Library Services	สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย	ฝึกอบรม
23-30 พ.ค. 30	ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาว่าด้วย ศูนย์บริการไมโครคอมพิวเตอร์ มศว. ประสานมิตร	การใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด	โครงการสำนักบริการคอมพิวเตอร์ มศว. ประสานมิตร	ฝึกอบรม
20-24 ก.ค. 30	สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	Thesaurus Construction	สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย	ฝึกอบรม
3 ส.ค. 30	สำนักวิทยบริการร่วมด้วยหน่วย ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ห้องสมุดกับการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของ อาจารย์	ห้องประชุม สำนักวิทยบริการ	อบรมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เบ้ทางการที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ผู้จัด	หัวข้อ	สถานที่	ประเภทกิจกรรม
25 ส.ค. 30	ชมรมห้องสมุดเกษตร	นโยบายสำนัเทศแห่งชาติและงานสนเทศสาขาเกษตร	ห้องประชุม สำนักหอสมุดมหา วิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บรรยายพิเศษ
1-31 ต.ค. 30	ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการ สาธารณสุขมูลฐานอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล	ระบบข้อมูลข่าวสารต่อการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ประชุมทางวิชาการ
2 ต.ค. 30	สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ร่วมด้วยหอสมุดแห่งชาติ และ ห้องสมุด เอ.ยู.เอ	Resources for American Research Libraries	ห้องสมุด เอ.ยู.เอ	บรรยายพิเศษ
2 ต.ค. 30	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตร	วัสดุย่ส่วนและพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์	สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	สัมมนา
5-9 ต.ค. 30	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ ร่วมด้วยยูเนสโก	Information Systems and Services on Research in Progress (ISORIP)	โรงแรมไฮแอทเซ็นทรัลพลาซ่า	สัมมนา
10-13 ต.ค. 30	"	ASTINFO CONSALTATIVE MEETING	"	ประชุมทางวิชาการ
6 พ.ย. 30	ชมรมห้องสมุดเฉพาะ	เยี่ยมชมศูนย์เอกสารทางวิชาการของบริษัทปูนซี เมนต์ไทย	อาคาร 6 บริษัทปูนซีเมนต์บางซื่อ	เยี่ยมชมห้องสมุด
19-20 พ.ย. 30	สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัย ขอนแก่น	มาตรฐานการลงรายการที่อ่านได้โดยเครื่อง คอมพิวเตอร์	ห้องประชุม สำนักวิทยบริการ	อบรมเชิงปฏิบัติการ

สรุปลักษณะกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ

จากตารางที่ 1 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์แบบไม่เป็นทางการในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (เท่าที่รวบรวมได้) มี 52 โครงการ อาจสรุปประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. ประเภทของกิจกรรม กิจกรรมที่จัดมากที่สุดได้แก่ การสัมมนา (16 ครั้ง) รองลงมาได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ (13 ครั้ง) และกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุด ได้แก่ การเยี่ยมชมห้องสมุด (1 ครั้ง)

2. สถาบันที่รับผิดชอบในการจัด มีหน่วยงานที่ร่วมกันจัดกิจกรรมทั้งที่เป็นหน่วยงานทางห้องสมุดและหน่วยงานนอกสาขาบรรณารักษศาสตร์ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหน่วยงานทางห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ เช่น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย สมาคมชมรมวิชาชีพ ศูนย์ข้อมูล เป็นต้น ส่วนหน่วยงานนอกสาขาบรรณารักษศาสตร์ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักวิจัยและบริการคอมพิวเตอร์ องค์การการศึกษาและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรมวิเทศสหการ องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ เป็นต้น

3. เนื้อหาวิชาที่จัด เนื้อหาวิชาที่จัดมากที่สุดได้แก่ เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีมากถึง 23 ครั้ง รองลงมาได้แก่ การจัดและบริหารห้องสมุด โดยเฉพาะในหัวข้อศูนย์เอกสารและศูนย์สารนิเทศ ซึ่งมีการจัดถึง 16 ครั้ง

ศูนย์สารนิเทศด้านการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา

แม้ว่าในประเทศไทยจะมีการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังขาดศูนย์สารนิเทศที่จะให้บริการและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ดังเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีศูนย์สารนิเทศเพื่อเป็นข่ายงานจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ศูนย์สารนิเทศนี้มีชื่อย่อ ๆ ว่า CLENE (Continuing Library Education Network and Exchange) CLENE ได้จัดตั้งขึ้นตามข้อเสนอของ National Commission on Libraries and Information Sciences (Stone 1978:315) เมื่อปี 1975 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสและให้มีความเสมอภาคในการศึกษาต่อเนื่อง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะทำให้ทั้งบุคลากรและหน่วยงานด้านหนังสือและศูนย์สารนิเทศมีคุณภาพที่จะให้บริการแก่ผู้ใช้

2. เพื่อสร้างความกระตือรือร้นและความตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษา ต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เพื่อให้แต่ละหน่วยงาน หรือแต่ละบุคคลเห็น ความจำเป็นของการศึกษาต่อเนื่องอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเทคโนโลยี

การดำเนินงานของ CLENE ได้จัดทำเป็น 4 โครงการดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคล
2. แสวงหาข่าวสาร โดยการร่วมมือและแลกเปลี่ยนข่าวสารกับสถาบันที่มีแหล่งข้อมูลทางด้านการศึกษาต่อเนื่องในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์อยู่แล้ว
3. จัดตั้งและพัฒนารฐานข้อมูล วางแผน กำหนดรูปแบบการให้บริการ และการประเมินผล

4. การถ่ายทอดข้อมูล รวมทั้งกระตุ้นสถาบันที่ว่างบรรณารักษเพื่อให้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องรวมทั้งวางแผนการส่งข้อมูลให้กับผู้ใช้บริการ

CLENE ได้ดำเนินการตามแผนทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้คือ

1. เพื่อพัฒนาขบวนการของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ตามความต้องการของแต่ละบุคคลในทุกระดับและทุกสถานที่
2. เพื่อพัฒนาวิธีการ ที่จะตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคล
3. พัฒนาความร่วมมือกันให้เป็นระบบข่ายงาน อันเป็นการสนับสนุนในการศึกษา ต่อเนื่องทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในทุกระดับเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ คือ
 - 1) ให้มีการใช้ข่าวสารในแหล่งที่มีอยู่เดิมมากที่สุด และ 2) ขจัดสิ่งกีดขวางโดยไม่จำเป็น
4. เพื่อพัฒนาระบบการส่งข่าวสารข้อมูลให้ตอบสนองความต้องการในการศึกษา ต่อเนื่องในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคล
5. จัดเก็บและเลือกข่าวสารในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่อง และเห็นว่ามีความจำเป็นในการประกอบการทำงาน
6. สนับสนุนให้มีการขยายแผนงานอย่างกว้างขวาง ที่จะปรับปรุงศูนย์สารนิเทศ CLENE ได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหน่วยงานให้เป็นแหล่งศูนย์กลางในการ เก็บข้อมูลและข่าวสารระดับชาติเกี่ยวกับโครงการการศึกษาต่อเนื่อง กลุ่มผู้ใช้บริการข่าวสาร แบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มบรรณารักษ์ปฏิบัติงานที่ต้องการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับเนื้อหาของโครงการศึกษาต่อเนื่องที่ได้มีการจัดขึ้น ซึ่งได้จัดเก็บตามเนื้อหา และให้รายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นเช่น จุดมุ่งหมายของโครงการ คุณสมบัติผู้เข้าร่วม ระดับความยากง่าย วิธีการ รูปแบบการศึกษา การประเมินผล และผลที่ได้หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. สถาบัน สมาคม/ชมรมวิชาชีพ ที่มีบทบาทในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันที่ต้องการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องส่งโครงการให้กับศูนย์สารนิเทศแห่งนั้นในการเผยแพร่ เพื่อจะได้ทราบถึงข้อบกพร่องและเข้าช้อนกับแหล่งอื่นหรือไม่ อันเป็นการตัดสินใจว่าโครงการนั้นสามารถดำเนินการได้หรือไม่

3. กลุ่มผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนและพัฒนากำลังคน ซึ่ง CLENE จะเก็บรายละเอียดที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดไว้ รวมทั้งรูปแบบของกิจกรรมที่ต้องการ

4. ผู้ที่ทำหน้าที่สอน หรือให้การอบรมในกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องเพื่อจะได้ทราบว่า มีสถาบันใดที่จัดกิจกรรมที่ตรงกับสาขาที่ตนมีประสบการณ์และจัดกิจกรรมขึ้นในช่วงใด

เพื่อเป็นการให้บริการข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดเก็บข้อมูลและข่าวสารจึงได้จัดเป็นระบบออนไลน์ เนื้อหาที่จัดเก็บจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายทักษะความรู้ ความสามารถ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานรวมทั้งปรับปรุงห้องสมุดและศูนย์เอกสาร

อย่างไรก็ดีแม้ว่าการศึกษาต่อเนื่องจะมีความสำคัญต่อวิชาชีพ และมีหน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอยู่เสมอ ๆ แต่การศึกษาต่อเนื่องจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องเป็นขบวนการที่ต้องการศึกษาต่อเนื่องด้วยตนเองโดยปราศจากการบังคับ ซึ่งแต่ละบุคคลต้องยอมรับว่าเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง และนอกจากนี้หน่วยงานต่าง ๆ สถาบันการศึกษา สมาคม/ชมรมในวิชาชีพจะต้องรับผิดชอบและร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อจัดกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จ (Stone 1978:245)